

1. Obiekt

89/22 BRAMA FABRYCZNA W D. ZESPOLE FABRYKI WŁÓKIENNICZEJ MOESÓW, (38)
OB. SAMODZIELNEGO PSYCHIATRYCZNEGO ZAKŁADU OPIEKI ZDROWOTNEJ

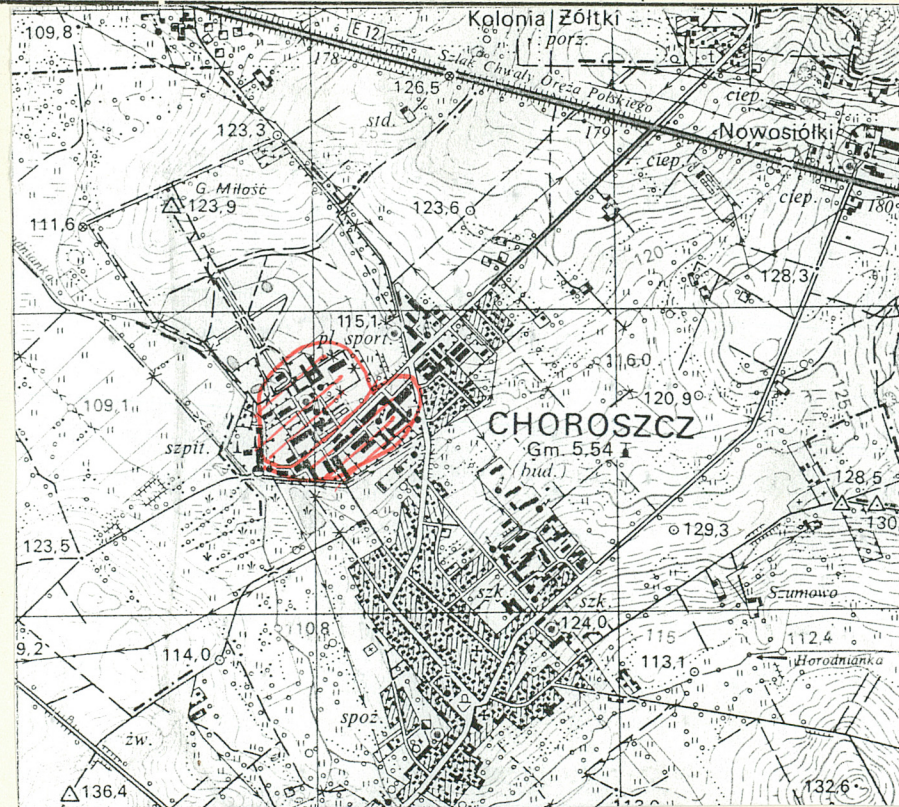
2. Czas powstania

po 1900r.

3. Miejscowość

CHOROSZCZ

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Choroszcz
Pl. Z. Brodowicza 1

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo podlaskie
powiat-Białystok

gmina Choroszcz pow. BIAŁYSTOK

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

1.VI.1975x do 31.12.1998r.

województwo białostockie

powiatxgmina-Choroszcz

8. Właściciel i jego adres

Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. St. Deresza

Choroszcz, Pl. Z. Brodowicza 1

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

521

20.07.1984r.

Nr

data

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Około 1840 r. Chrystian August Moes Niemiec z Nadrenii, przejął choroską manufakturę, przekształcając ją w kolejnych latach, w największą w okręgu białostockim fabrykę sukna i kortów. W latach 60-tych zarządzającym był Alfred August Moes, w latach 90-tych Karol August Moes. Obok założenia fabrycznego, w części południowej, od poł. XIX w. do wybuchu I wojny światowej rozwijała się osada robotnicza. Obok budynków mieszkalnych wznoszono także obiekty gospodarcze. Na planie sytuacyjnym z 1929 r. nie występuje. Wówczas to zniszczoną fabrykę wraz z folwarkiem zakupił Białostocki Związek Międzykomunalny do budowy i prowadzenia Zakładu Psychiatrycznego w Choroszczu. W latach 30-tych XX w. przeniesiona na obecne miejsce. Po II wojnie światowej budynki pofabryczne przekazane ZOZ Szpitalowi Psychiatrycznemu w Choroszczu. Metalowe przęsła ogrodzenia, bramki boczne, główna brama wjazdowa wykonane zostały w Fabryce WYROBÓW ŻELAZNYCH Knowo, Jarnuszkiewicz Spółka znajdującej się przy ul. Ciepłej 12 w Warszawie.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja

Pierwotnie usytuowana pomiędzy portiernią a domem stróża. Obecnie we wschodniej części założenia, pełni funkcję bramy szpitalnej, stanowi zamknięcie widokowe głównej osi założenia od wschodu.

Materiał, konstrukcja, technika:

Filary, ścianki cokołowe-murowane z dwukolorowej cegły ceramicznej, nie tynkowane. Daszki-blacha dachówkopodobna. Przęsła-żeliwo, odlew.

Opis:

Ogrodzenie w części wschodniej złożone z rytmicznie następujących po sobie przęseł, w tym 7 pełnych. Czworoboczne filary zwieńczone gzymsami, nakryte daszkami brogowymi, dołem połączone ścianką cokołową, w górnej części profilowaną. Nad nią metalowe, ażurowe kraty. Brama dwuprzelotowa z przejazdem i boczną jednoskrzydłową bramką od południa, przy której obecna portiernia-przęsła 6 i 5. Druga bramka nieczynna, stykająca się z budynkiem szpitalnym, rozpoczynająca ogrodzenie od południa. Brama główna dwuskrzydłowa o wykroju wklęsło-wypukłym, dołem pełna, górą-ażurowa składająca się z pionowych prętów, zakończonych grotami oraz umieszczonych w górnej i dolnej części dwóch listew. Pomiędzy nimi koła. U góry i u dołu motywy spiralne. Skrzydła osadzone na filarach j.w.. Bramka boczna prostokątna o analogicznej dekoracji. Na bramce południowej, na pełnej ścianie cokołowej zachowany duży fragment akantowego czworoliścia. Na zamku tabliczka prostokątna o bokach w kształcie nadwieszonych łuków, z napisem: "FABRYKA/WYROBÓW ŻELAZNYCH/KOWO, JARNUSZKIEWICZ, SKA/CIEPŁA N° 12 W WARSZAWIE//". Dekoracje wszystkich metalowych przęseł analogiczne.

14. Kubatura

15. Powierzchnia użytkowa

16. Przeznaczenie pierwotne

17. Użytkowanie obecne

ogrodzenie, brama

ogrodzenie, brama

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

stan zachowania dość dobry

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

przywrócenie pierwotnego pokrycia z dachówki ceramicznej

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

OW PSOZ Białystok

Choroszcz, woj. Białostockie, Studium historyczno-przestrzenne
dawnego założenia fabrycznego Moesów, ob. Szpitala dla nerwo-
wo i psychicznie chorych, oprac. A. Walkiewicz, Białystok, 1986
sygn. 3403

22. Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

24. Uwagi różne

przy bramce południowej zachowany metalowy słupek

25. Opracował mgr Dariusz Stankiewicz
tekst mgr Barbara Tomecka, październik 1999r.
inż. Łucja Wroch
plany, rysunki mgr Wojciech Błaszczak, październik 1999r.
mgr Dariusz Stankiewicz
zdjęcia fotograf. mgr Barbara Tomecka, październik 1999r.
miejsce przechowania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość
CHOROSZCZ

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Brama fabr. w d. Zesp. Fabr.
Włók. Moesów, ob. w SPZOZ

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
plan sytuacyjny, fotografie

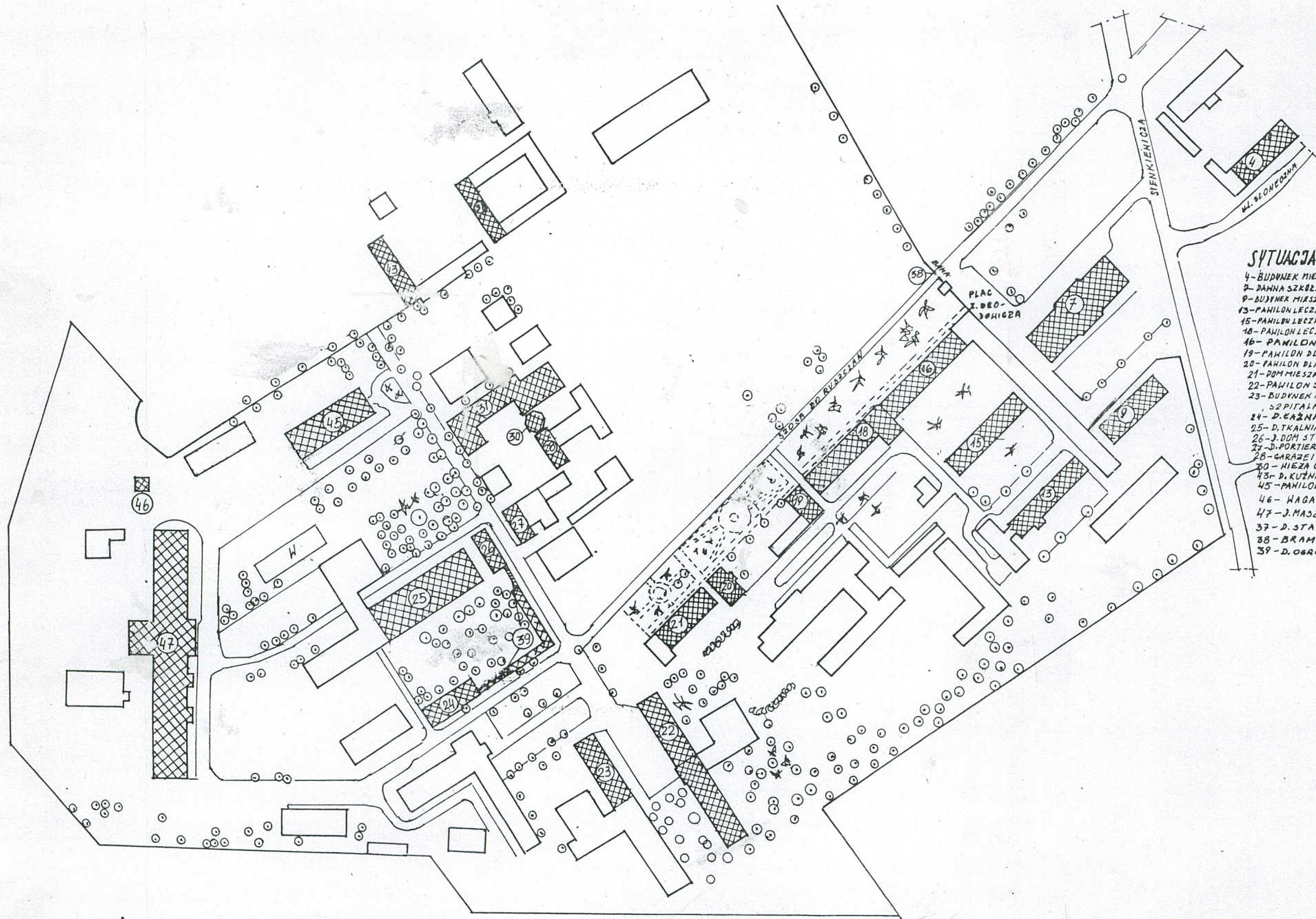

Wkładkę założył: mgr Barbara Tomecka, październik 1999r.
(imię nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów:

LZGraf Biała Podl. z. 759 90 5000

SYTUACJA SKALA 1:2000

- 4- BUDYNEK MIESZKALNY, UL. SŁONECZNA 28, K. ŻEK.
- 5- BAHNA SZKŁA, OB. SZKŁA PODSTAWNA, 1892r.
- 9- BUDYNEK MIESZKALNY, UL. SIENKIEWICZA 27, PO 1900r.
- 13- PAVILON LECZNICZY PRZY BRAMIE, OB. BDDZ. IX
- 15- PAVILON LECZNICZY PRZY BAPIE OB. BDDZ. IIA
- 16- PAVILON LECZNICZY PRZY BRAMIE,
- 19- PAVILON SZPITALNY PRZY BRAMIE
- 19- PAVILON DLA CHOROBYCH, OB. LABORATORIUM
- 20- PAVILON DLA CHOROBYCH, OB. SKLEP
- 21- DOM MIESZKALNY NR 21, OB. DDDZ. IIC, K. 18.
- 22- PAVILON SZPITALNY NR 22, OB. DDDZ. IIA
- 23- BUDYNEK MIESZKALNY NR 23, OB. PAVILON SZPITALNY, OK. 1890r.
- 24- D. KAZNIA, OB. KAPLICA
- 25- D. KAZNIA, OB. PAVILON SZPITALNY
- 26- J. DOM STRAZA, OB. PIEKARNA
- 27- D. PORTIERNIA, OB. STOLARNIA
- 28- GARAZE IMAGAZYNOWE PRZY NIEZ. CIŚNIEN.
- 30- NIEZ. CIŚNIEN.
- 43- D. KUCHNIA, OB. KARSZTATY ROLN.
- 45- PAVILON SZPITALNY
- 46- WAGA
- 47- J. MASZYNOHNA, OB. PRALNIA I KUCHNIA
- 37- D. STACJA
- 38- BRAMA
- 39- D. OGRODZENIE

1. Miejscowość

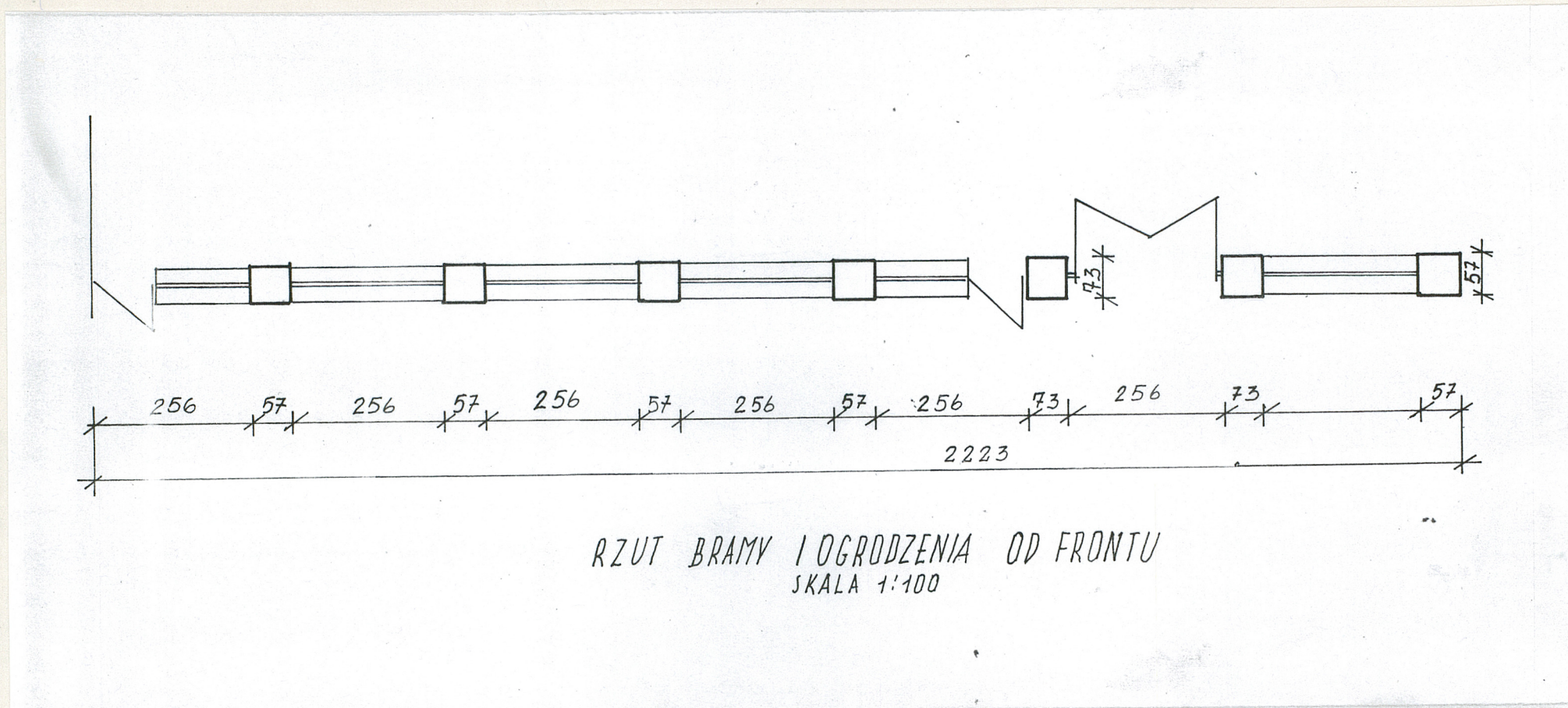
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

CHOROSZCZ

Brama fabr. w d. Zesp. Fabr.
Włók. Moesów, ob. w SPZOZ

rzut, fotografie

Wkładkę założył: mgr Barbara Tomecka, październik 1999r.
 (imię nazwisko, data)

Wzór ODZ 1978 r.

Miejsce przechowywania negatywów:

LZGraf Biała Podl. z. 759 90 5000

